

Beeldvorming open overleg 3 febr. – vragen met (ook) politieke lading en vervolg

Hieronder een overzicht van de vragen die tijdens de beeldvorming zijn gesteld, met in cursief de antwoorden. Grotendeels zijn dit ook vragen met politieke lading.

Voorstel BT: vragen en antwoorden langslopen en de routing naar PS bepalen. Advies: mondeling tijdens de oordeelsvorming op ingaan (voor zover daar nog behoefte aan is). De met "T" gemerkte vragen zijn zuiver technisch en kunnen we via de griffie vóór 10 feb. beantwoorden per mail (is al afgestemd met de griffie).
Tijdens de oordeelsvorming zullen ook nog vragen worden gesteld. Voorstel is het totaalpakket aan vragen en antwoorden daarna te bevestigen via een informerende Statenbrief.

Tempo open overleg:

- N.a.v. ambivalentie tussen wet Arhi en beleidskader: hebben GS het Arhi-besluit niet te vroeg genomen (PVV). *Spagaat nog een keer toelichten*
- Scherpenzeel was al voortgang aan het boeken met de kadernota... waarom Scherpenzeel niet meer tijd gegeven? (FvD). *Bij Arhi-besluit op 14 juli is al gemotiveerd waarom GS de kadernota uitwerking onvoldoende achten*
- Waarom niet meer druk gezet op variant 2 en de gemeenten meer tijd gegeven (FvD)? *Bij variant 2 zijn 2 partners nodig die daar beide in willen investeren. Gebleken is dat Barneveld daar geen meerwaarde inziet t.o.v. de inzet die gepleegd moet worden. Tegelijk wil iedereen snel duidelijkheid, dus extra tijd nemen is niet aan de orde (evt. nog termijn noemen van een half jaar open overleg)*

Frame:

- Keerzijde van het verhaal, negatieve punten, waaronder de bezwarenprocedure worden gemist. Verhaal nu wel erg 'smooth' (FvD). *Statenbrief beschrijft periode na Arhi-besluit; bezwarenprocedure staat daar inhoudelijk los van. In Statenbrief met bijlagen zijn zowel de plussen als de minnen van de verschillende varianten benoemd*
- Had Scherpenzeel met extra provinciale ondersteuning/dienstverlening ook zelfstandig verder gekund (PvdD). *Nee, in Statenbrief wordt aangegeven dat men (ook met noodconstructies) niet duurzaam kan voldoen aan de gestelde bestuurskrachteisen.*

Varianten:

- Waarom niet variant 2 (SGP). *Geen meerwaarde voor Barneveld*
- T> Diverse sets criteria voor afweging op een rij zetten (CDA). *Zie bijlage 1*
- Op welke momenten/met welke middelen hebben GS aan Scherpenzeel gevraagd om met voorstellen te komen voor de bestuurlijke toekomst (CDA). *Zie bijlage 2*

Dorpenbeleid:

- Alleen voor Scherpenzeel (SGP)? *Nee, voor alle dorpen in de gemeente Barneveld*
- Meer inhoudelijk aangeven wat dat dorpenbeleid inhoudt (SP, 50plus en anderen); relatie leggen met uitkomsten participatie (reeds gedaan in HO). *Uitwerken in proces van bouwen aan de gemeente (NB is belangrijk punt voor PS, dus het helpt als in het HA al meer staat over het dorpenbeleid 2.0)*

Participatie:

- Statistische significantie enquête Kieskompas (PVV, FvD, CDA) > *vraag staat nog uit bij VU-Kieskompas, info volgt mondeling tijdens BT*

- Is de participatie wel voldoende geweest, gezien ook Corona (SP)? *Ja, zie ook validatie door Kieskompas waar het beeld wordt bevestigd*
- Draagvlakbevordering wettelijke taak provincie (PVV)? *Ja, zie beleidskader BZK*
- Nieuwe peiling doen tijdens verkiezingen (SGP)? *Niet doen, want zienswijzeperiode loopt dan nog (bovendien is oploop tijdens Corona taboe). En we willen verschillende onderwerpen peilen wat zich niet leent voor een vragenlijst 'bij de deur'. Het wordt geen referendum met alleen ja/nee.*

Rollen provincie:

T> Graag inzicht in rollen: financieel toezicht, bestuurskracht, Rijksheer (CDA).

- De provincie heeft een wettelijke taak als (financieel) toezichthouder. Het betreft de uitvoering van de wettelijk opgedragen taak (zoals omschreven in Artikelen 186 t/m 215 Gemeentewet en Artikel 12 Financiële-verhoudingswet). GS handelt binnen het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 en het Uitvoeringsprogramma Interbestuurlijk Toezicht 2020-2023 en beoordeelt de gemeentelijke begroting. T.g.v. het vastgestelde Herindelingsontwerp Barneveld - Scherpenzeel treedt het preventief toezicht automatisch in werking, dit in het kader van artikel 21 van de wet Algemene regels herindeling (Arhi);*
- Daarnaast heeft de provincie heeft een eigenstandige rol in het ontwikkelen van de Gelderse bestuurskracht. Vanuit de door PS vastgestelde kaders PS2018-217 'Sterk Bestuur voor de opgaven van morgen' en PS 2020-244 "Vitaal Openbaar Bestuur" wordt daar via het programma Sterk Bestuur invulling aan gegeven. Op basis van het huidige coalitieakkoord wordt met name gewerkt aan verschillende maatwerktrajecten in dialoog met gemeenten.*
- De commissaris van de Koning adviseert en bemiddelt bij verstoorde bestuurlijke verhoudingen in een gemeente en wanneer de bestuurlijke integriteit van een gemeente in het geding is. De commissaris heeft als Rijksheer de taak om te bemiddelen en te adviseren bij verstoorde bestuurlijke verhoudingen in een gemeente en wanneer de bestuurlijke integriteit van een gemeente in het geding is.*

Proces/vervolg:

Sterkte behoefte aan extra verdieping en debat op het HO > daarom extra ronde Beeldvorming-Oordeelsvorming in maart of april. Planning wordt dan (# data zijn afgestemd met de griffie - nog wel definitief groen licht te krijgen door agendacie):

- 3 feb beeldvorming open overleg
- 10 feb oordeelsvorming open overleg
- 10 mrt beeldvorming HO#
- 17 mrt oordeelsvorming HO#
- 23 mei HA en reactienota zienswijzen in GS
- ... juni: hoorzitting PS (als men daarvoor kiest > griffie gaat dit in de week leggen)
- 16 juni beeldvorming HA en zienswijzennota
- 23 juni oordeelsvorming HA en zienswijzennota
- 7 juli besluit

Bijlage 1. Toepassing beleidskaders BZK en Provincie Gelderland bij opstelling Herindelingsontwerp Barneveld-Scherpenzeel

De toetsingskaders zijn beschreven in hoofdstuk 7 van het Herindelingsontwerp. Kort gezegd zijn de kaders uit het Programma Sterk Bestuur (PS 2018-2017) benut om de bestuurskracht van Scherpenzeel te kunnen waarderen en om het proces van afweging daarover in te richten in de afgelopen periode. De beleidskaders van het Ministerie van BZK zullen door de Minister van BZK worden toegepast om het resultaat daarvan – in de vorm van de Herindelingsregeling – te toetsen.

Kaders Provincie Gelderland (paragraaf 7.4 en hoofdstuk 3 Herindelingsontwerp)

Het kader uit het Programma Sterk Bestuur benoemt dat een voldoende sterk lokaal bestuur:

- Zijn wettelijke taken goed uitvoert;
- Goed samenwerkt;
- De maatschappelijke opgaven voorop zet;
- Financieel gezond is;
- Inspeelt op actuele ontwikkelingen.

In het proces om tot oplossingen te komen hanteert de provincie de volgende uitgangspunten:

- Oplossingen dienen duurzaam te zijn en te passen binnen de regionale context.
- Gemeenten en regio's zijn primair zelf verantwoordelijk voor hun eigen bestuurskrachtversterking. In sommige gevallen is het denkbaar dat de provincie vanuit haar zorgplicht de regie moet pakken, om tot een werkbare oplossing te komen.
- De provincie Gelderland kijkt maatwerkgericht naar het versterken van de bestuurskracht.

Bestuurskracht is een veelzijdig begrip. In de dialoog met gemeenten over het versterken van de bestuurskracht richt de provincie zich onder andere tot de volgende elementen en vragen:

- Het politiek en bestuurlijk leiderschap: is er onder meer sprake van het doorhakken van politieke knopen, focus op maatschappelijke opgaven en bestuurlijke stabiliteit?
- Het politiek-bestuurlijk samenspel: hoe werken raad, college en organisatie samen?
- Het versterken van lokale democratie: is er interactieve beleidsvorming en participatie met inwoners?
- Het samenspel met 'buiten': is er een adequate samenwerking met o.a. buurgemeenten, regionale partijen en maatschappelijke partners?
- De capaciteit van de ambtelijke organisaties: is er genoeg personeel (in kwantiteit en kwaliteit) om opgaven en taken naar behoren en op robuuste wijze uit te kunnen voeren?
- De financiële en economische basis: beschikt de gemeente onder meer over voldoende financiële middelen om opgaven te kunnen vervullen?

Deze lijst van randvoorwaarden dient als leidraad voor het gesprek over bestuurskracht en om gemeenten in staat te stellen om gericht aan die elementen te werken die verbetering of aanpassing behoeven.

Beleidskader Herindeling Minister BZK (zie paragraaf 7.1 en 7.2. Herindelingsontwerp)

Uitgangspunt van herindelingen volgens het Beleidskader Herindelingen 2019 is dat een herindeling primair aan gemeenten is. Bij evidente bestuurskrachtproblemen van gemeenten, waarbij een gemeente niet in staat wordt geacht deze problemen zelfstandig op te lossen, kan een provincie vanuit haar verantwoordelijkheid het initiatief tot een overleg over de bestuurlijke toekomst van een gemeente starten op grond van artikel 8 Wet arhi.

Het kabinet beoordeelt de herindelingsadviezen op basis van **vier criteria**: draagvlak, bestuurskracht, interne samenhang en nabijheid van bestuur en regionale samenhang. Voor het criterium draagvlak wordt gekeken naar resp. het lokaal bestuurlijk draagvlak (de beide gemeenten), het draagvlak in de regio (met name bestuurlijke partners) en het maatschappelijk draagvlak (inwoners en stakeholders).

Bij een reguliere samenvoeging worden alle betrokken gemeenten opgeheven en een nieuwe gemeente ingesteld. Er kan ook sprake zijn van een lichte samenvoeging. In dat geval blijft 1 gemeente bestaan en worden de andere gemeente(n) aan deze gemeente toegevoegd. Bij een lichte samenvoeging zijn er twee aanvullende criteria, te weten een goede geregelde overgang van personeel en instemming van de raden van alle fuserende gemeenten.

Bijlage 2. Samenvatting tijdlijn acties GS Gelderland richting Scherpenzeel inzake bestuurskracht

datum	Actie/interventie
2010 - 2018	diverse keren ambtelijk en bestuurlijk overleg inzake functioneren gemeente c.q. ontwikkeling en aandachtspunten bestuurskracht
2018	Het college van GS stimuleert en faciliteert totstandkoming Toekomstvisie Scherpenzeel 2018 mede op basis van beleid Nota Sterk Bestuur.
2019	Provincie stimuleert onderzoek naar realisatiemogelijkheden en uitvoering Toekomstvisie (rapport Zelfbewust Scherpenzeel).
juli 2019	CvdK spreekt – na besluitvorming rapportage Zelfbewust Scherpenzeel – met gemeenteraad af dat twee oplossingsrichtingen worden onderzocht voor oplossing bestuurskrachtvraagstuk.
november 2019	GS geven aan dat het Stuurgroeponderzoek naar de 2 oplossingsrichtingen als niet evenwichtig wordt beoordeeld en komen met een aantal inhoudelijke criteria waar de door Scherpenzeel gekozen oplossing aan moet voldoen om vertrouwen te kunnen hebben in duurzaamheid van de oplossing.
december 2019	GS geven aan na de besluitvorming in de gemeenteraad blijvende zorgen te hebben over de ontwikkeling van de bestuurskracht en roepen op tot aandacht en acties om deze zorgpunten weg te nemen.
Januari 2020	CvdK en gedeputeerde Markink hebben gesprek met nieuw college van Scherpenzeel over de plannen voor zelfstandigheid. College Scherpenzeel vraagt om tijd om de plannen uit te werken.
februari 2020	GS geven aan het nieuw aangetreden B&W de gelegenheid tot en met de vaststelling van de Kadernota om de eerder benoemde zorgen weg te nemen en kondigen een maandelijks monitoringoverleg aan om dit te toetsen. Tevens aankondiging mogelijke artikel 8 procedure bij onvoldoende wegnemen van de zorgen.
juni 2020	GS geven naar aanleiding van besluitvorming over Kadernota door B&W aan onvoldoende perspectief te zien in de gepresenteerde oplossingen om te komen tot een duurzaam bestuurskrachtig Scherpenzeel en kondigt besluitvorming artikel 8 Wet Arhi aan indien gemeenteraad instemt.
juli 2020	GS besluiten – na vaststelling van de Kadernota in de gemeenteraad – tot start artikel 8 Wet arhi. Start open overlegfase.
juli – december 2020	Bestuurlijk Overleg met Barneveld en Scherpenzeel met name over uitwerking van en keuze uit 3 reële varianten.